

ILLUFA 2

OKTÓBER 2018 / 2019

INFORMAČNÉ LISTY FAKULTY ARCHITEKTÚRY STU V BRATISLAVE

Vedenie STU: zľava prof. Marián Peciar, prorektor, prof. Ján Hivěš, predseda AS STU, doc. Štefan Stanko, prorektor a prof. Robert Redhammer, rektor STU

STU OTVORILA AKADEMICKÝ ROK 2018/19

Pri príležitosti otvorenia nového akademického roka 2018/19 sa v pondelok 1. októbra 2018 v Aule Dionýza Ilkoviča na Mýtnej ulici na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave uskutočnilo slávnostné zasadnutie akademickej obce. V rámci slávnostného otvorenia sa akademickej obci STU prihovoral rektor Robert Redhammer. Vo svojom príhovore sa dotkol kľúčových oblastí. Vysoké školstvo na Slovensku čaká Novela vysokoškolského zákona o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania, ktorý bude zložitý premeniť do života. Štruktúrne fondy sú jediným zdrojom pre rozvoj verejných vysokých

Zľava doc. Naďa Hrašková, arch. Pali Nahálka, doc. Lea Rollová

škôl. Minulý rok bola zrušená výzva napriek tomu, že rektori požadovali kontinuitu, neboli vyhodnotené projekty korektné, teda aj STU prichádza o zdroje. Nová výzva o získavanie zdrojov znamená projekty pripravovať odznova. Predpokladá sa čerpanie fondov na výskum, vzdelávanie a infraštruktúru, plánuje sa revitalizácia FCHPT a SvF, čiastočne aj SF, posluchárni. Tento rok je tiež prelomový, lebo škole sa podarilo zvrátiť pokles počtu študentov. Celkovo má STU okolo 12 000 študentov, zapísalo sa ich 3341. Pre porovnanie, pred desiatimi rokmi to bolo 40 000 študentov, ale v populácii bolo v tom čase mladých ľudí do 19 rokov 96 000, dnes je 56 000. Napriek demografickému poklesu sa prihlásilo na štúdium na STU viac študentov a na bakalárske štúdium sa aj o 13% študentov viac ako minulý rok zapísalo. Narástol i počet zahraničných študentov o 4% oproti minulému roku a oproti obdobiu pred piatich rokov ide o nárast o 46%. Ide o študentov najmä z Ukrajiny, Srbska, ale aj z Indie či Ruskej federácie. STU tak v rámci jazykového centra rozšírila ponuku výučby slovenského jazyka. „Sme jednou z mála vysokých škôl, ktorá ma prepracovaný systém podpory študentov. Podporujeme finančne aktivitu študentov v rámci študentských spolkov. Už deväť rokov u nás existuje program podpory

Noví prodekan i prodekan FA STU: tretí zľava Mgr. art. Michal Brašňo, Ing. arch. Ján Legény, doc. Ing. arch. Danica Končevá, Ing. arch. Peter Morgenstein.

mladých vedcov a vedkýň a zriadili sme i program podpory excelentných mladých vedeckých tímov,“ povedal rektor STU Redhammer. Vyzdvihol tiež, že univerzita patrí medzi najúspešnejšie v oblasti medzinárodných projektov a tiež v oblasti spolupráce s praxou. V program Európskej komisie Horizont 2020 tímy z STU už spoluriešia 22 projektov. Univerzita zriadila Kanceláriu spolupráce s praxou, ktorá pomáha vedcom s patentovými prihláškami a prenosom poznatkov do praxe. Len do októbra 2018 podali vedci STU už 37 prihlášok patentov úžitkových vzorov. „Musíme sa pozeráť na to, čo potrebuje prax a spoločnosť a pomáhať im,“ povedal rektor.

Predseda Akademickej senátu STU Ján Hivěš vo svojom príhovore vyzdvihol aktivitu a angažovanosť študentov. „Škola nemá byť hermeticky uzavretým prostredím. Má pripravovať študentov na reálny život a je obrovským šťastím tejto krajiny, že sa školám nedarí zatiaľ pred študentmi fungovanie reálneho sveta, aj toho politického. Sam hrýv na to, že v zlomových okamihoch našich dejín sú to práve študenti, ktorí citlivejšie ako dopreli vnímajú spoločenské dianie a nie sú ochotní sa nečinne prizerať. Pripomeniem rok 1939, keď vysokoškoláci povstali proti fašizmu, rok 1969, keď Ján Palach vlastnou smrťou dokázal, že mu nie je jedno, čo sa deje v krajine, rok 1989, kedy študenti zohrali kľúčovú úlohu pri páde totality. A je tomu tak i teraz, keď študenti stavajú spoločnosť opäť na hlavu a dokážu nazvať veci pravým menom,“ povedal Hivěš. Politikom adresoval výzvu, že do vzdelávania sa investuje a je to investícia do budúcnosti krajiny.

Pre Slovenskú technickú univerzitu v Bratislave je rok 2018/19 volebným rokom, akademická obec si v ňom bude voliť nového rektora a Stavebná fakulta, Fakulta elektrotechniky a informatiky a Fakulta chemickej a potravinárskej technológie si budú voliť dekanov. Počas otvorenia akademického roka rektor inauguroval dvoch nových dekanov. Cieľom nového dekana Fakulty architektúry prof. Ing. arch. Pavla Gregora, PhD. je rovnako rozvíjať spoluprácu s praxou a medzinárodnú spoluprácu, posilniť účasť významných osobností na vzdelávacom procese a viac využívať inovatívne metódy výučby. Vízia Fakulty architektúry je postavená na myšlienke prosperujúcej, medzinárodne uznávanej, atraktívnej, tvorivej, kooperujúcej inštitúcie, ktorej realizáciu bude naplňovať nový tím vedenia fakulty v podobe „systémových koncepčných opatrení s nastavením procesov, ktoré dokážu reagovať na neustále sa meniace a dynamicky sa vyvíjajúce požiadavky praxe, ako hlavného kritéria pre štruktúru, obsah a formy vzdelávania na STU, ktorej je Fakulta

Rektor prof. Robert Redhammer s dvomi novými dekanmi, sprava prof. Pavel Gregor FA STU a zľava prof. Miloš Čambál MTF STU, vzadu doc. Štefan Stanko a prof. Pavel Čičák

Zľava prof. Miloš Čambál, dekan MTF STU a prof. Pavel Gregor, dekan FA STU

Stub prof. Pavla Gregora

prof. Robert Špaček a doc. Lubica Vitková, končiaca dekan FA STU

architektúry prirodzenou súčasťou.“ Ďalej povedal: „Fakulta architektúry poskytuje zrejme dobré vzdelávanie, pretože jej absolventi sú žiadani na trhu práce, často aj v profesiách mimo priamej projekčnej, či tvorivej práce v architektonických alebo dizajnerských štúdiách. Mnohým študentom však chýbajú tzv. soft skills, širší (spoločensko-vedný) rozhľad a najmä väčšia pestrejšia interdisciplinarita vo vzdelávaní...“ ktoré plánuje doplniť. Dekan Pavel Gregor vyslovil presvedčenie, že vo vedení STU aj vo vedení jednotlivých fakúlt nájde Fakulta architektúry oporu v podobe empatických a tímových spolupracovníkov, ktorí určitú odlišnosť našej fakulty nebudú vnímať ako deficit, ale „skôr ako jej výnimočnosť a príležitosť na medziodborovú výmenu poznatkov nielen vo vzdelávaní, ale najmä spoluprácu vo vedecko-výskumných projektoch.“ Záverom vyjadril vieru v spoluprácu jednotlivých fakúlt slovami: „Verím, že sedem súčastí univerzity s výbornou schopnosťou spolupracovať je viac, ako sedem samostatných fakúlt.“

Prof. Robert Redhammer a prof. Pavel Gregor, vzadu prof. Miloš Čambál a doc. Štefan Stanko

prof. Martin Wollensak s prof. Robertom Špačkom

prof. Robert Redhammer udelil Dekrét hosujúceho profesora prof. Martinovi Wollensakovi.

Speváci z Techniky s dirigentkou Petrou Torkošovou

FA PODPÍSA MEMORANDUM V TELČI

–Irena Dorotjaková, Foto: Matej Kováč–

V Univerzitnom centre Masarykovej univerzity v Telči sa 21. septembra 2018 uskutočnilo medzinárodné stretnutie. Šesť významných vzdelávacích a výskumných inštitúcií, medzi nimi aj Fakulta architektúry STU, tu slávnostne podpísalo memorandum o spolupráci. Okrem našej fakulty išlo o Masarykovu univerzitu v Brne, Dunajskú univerzitu v Kremse, České vysoké učení technické v Prahe, Národný pamiatkový ústav a Ústav teoretickej a aplikovanej mechaniky Akadémie vied ČR. Memorandum, ktoré je výsledkom niekoľkoročnej spolupráce týchto inštitúcií podpísali rektor Dunajskej univerzity Krems Friedrich Faulhammer, prorektorka Masarykovej univerzity Naděžda Rozehnalová, dekan Fakulty architektúry Slovenskej technickej univerzity v Bratislave Pavel Gregor, dekan Stavebnej fakulty Českého vysokého učení technického v Prahe, prof. Ing. Jiří Máca, CSc., generálna riaditeľka Národného pamiatkového ústavu Naděžda Goryczková a riaditeľ ÚTAM AV ČR v. v. i., Centra excelencie Telč Jakub Novotný. Memorandum obsahuje text o výmene akademických a neakademických pracovníkov, výmene študentov, spolupráci učiteľov, spolupráci na vedeckom výskume a o zdieľaní spoločných výsledkov výskumu medzi jednotlivými inštitúciami.

Z českej strany ide o inštitúcie, ktoré v Telči sídlia a spolupracujú už niekoľko rokov. Výsledky ich dlhodoberej kooperácie dokladuje na poli pamiatkovej starostlivosti napríklad SKOLA TELCZ. Cieľom školy SCOLA TELCZ, ktorá prebiehla a bude v Telči v ďalších rokoch prebiehať, je nielen nadviazanie kontaktov medzi inštitúciami, študentmi a odborníkmi, ale aj tvorba akéhosi názorového fóra prístupov a riešení konkrétnych problémov v oblasti pamiatkovej starostlivosti, kde je v centre záujmu zachovanie kultúrneho dedičstva z pohľadu rôznych odborov, no so zohľadňovaním miestnych podmienok a s ohľadom na obyvateľov. Ide o príklad spolupráce medzi akademicou pôdou a výkonnou praxou na medzinárodnej úrovni.

–ID upr.podľa TS–

O MIT S MICHALOM GANOBJAKOM

ID: Pred pár týždňami¹ ste sa vrátili z preštíženej americkej univerzity v Massachusetts (MIT). Tam ste prostredníctvom Fulbrightovho štipendia získali možnosť postdoktorandského štúdia na Oddelení pozemných a environmentálnych stavieb (Civil and Environmental Engineering). Ako dlho ste na MIT pobudli? Čo presne ste tam robili a aký je výsledok vášho pobytu?

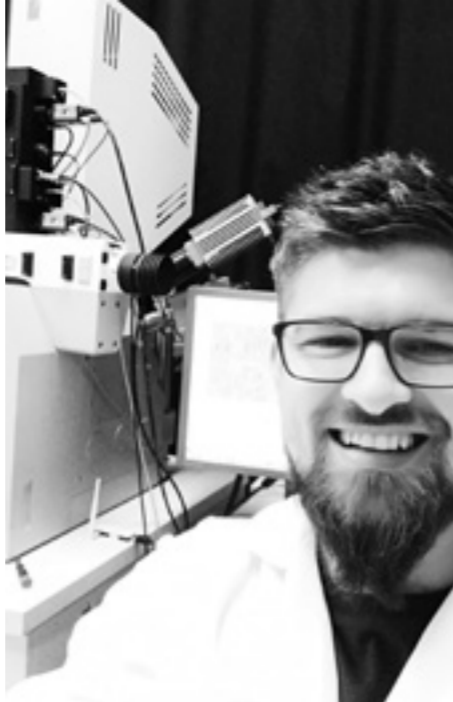
Výskumný pobyt PostDoc je pozícia po získaní doktorského titulu PhD. a na Univerzite trval šesť mesiacov. Laboratórium bolo zamerané na

výskum materiálov inšpirovaných prírodou a historickými materiálmi (Bio and Antiqua Inspired Materials). Vlastnosti prírodných a historických materiálov sa snažili študenti a výskumníci opísať v základnom výskume, následne rekonštruovať, vytvorili „scale-up“ technológiu ich zhotovenia a formulovať ich možné prínosy pre architektúru a stavebníctvo.

Výskumný pobyt bol zameraný na nové materiály na báze aerogélov², ktoré by mohli byť užitočné pre obnovu existujúcich stavieb a aj kultúrneho dedičstva, stavebníctvo a architektúru. Počas pobytu som skúmal uplatnenie superhydrofóbnej (vodoodpudivé) vlastnosti aerogélu, ako ochrannej vrstvy na tradičných materiáloch – drevo, kameň, tehla či betón. Tak by mohol posúžiť ako ochranná vrstva aplikovateľná in situ na kultúrne pamiatky. Na vzorkách na modernom elektrónovom mikroskope (mimočodom vyrobenom v Brne) som pozoroval jeho pôsobenie, rozloženie, spotrebu, ale aj pozorovateľné účinky v makromierkach. Takisto som sledoval kritériá pamiatkovej obnovy, vplyv materiálu na autenticitu, integritu, kompatibilitu a reverzibilitu. Ďalšou časťou výskumu bolo vylepšenie klasického konštrukčného elementu pomocou aerogélu a matematické metódy topologickej optimalizácie. Výsledkom boli digitálne návrhy a prototyp vylepšenej klasickej tehly, návrh univerzálného materiálu pre 3D tlač – aerogélbetón, množstvo nameraných dát zo sledovania experimentov a vzoriek. Výsledky som predstavil ako hosť na špeciálnej prednáške na MIT, kde som prezentoval potenciál aerogélu pre stavebníctvo a architektúru budúcnosti. Prezentoval som aj našu alma-mater Slovenskú technickú univerzitu, ktorá má dlhú históriu technického vysokého školstva, nadväzujúcu na Banskú akadémiu baníctva a lesníctva od roku 1762. Doteraz sme vydali jeden článok, prezentovali na dvoch konferenciách priamo na MIT a aj v Šanghaji. Máme pripravené ďalšie dva vedecké články, ktoré sú vo fáze finalizácie a množstvo nameraných výsledkov a pripravovaný patent.

ID: Ako funguje tento spôsob štúdia? Mali ste nejakého tútora, garanta? Robili ste na konkrétnom projekte?

Úlohou PostDoc výskumníka je vykonávať vlastný zvolený výskum, na ktorý bol ako odborník prijatý na určitý čas. Na univerzite som mal svojho hosťujúceho profesora. Spolupráca s ním mala konzultačný a výpomocný charakter, kde som asistoval študentom pri meraní ich zadaní na elektrónovom mikroskope v laboratóriu. Mojm

ID: Aké sú dojmy zo školy?

Budova a areál sú veľkolepé a so svojim vlastným čarom. MIT bola založená v roku 1861, hlavná budova však bola postavená len v roku 1916, architekti podčiarkli prestíž inštitúcie kombináciou neoklasickeho a industriálneho slohu. Hlavnú budovu tvorí symetrická sieť vzájomne pospájaných kridiel. Má dve kupoly s foyerom, hlavným vstupom z ulice (Mass Ave 77) a vstupom z nádvorja (Killian court), kde sa nachádza Hlavná kupola (Great Dome), ktorú príležitostne tematicky vyzdobia. Vnútorne reprezentatívne priestory sú v štýle Art Deco. Budovu križuje tzv. Nekončená chodba (Infinity corridor), ktorej druhý koniec sa zbieha až na horizonte, podobne ako ostatné priestory pôsobi stroho a technicky. Prvé dva týždne som v budove na orientáciu potreboval GPS. Budovu presvetľujú industriálne viacpodlažné okná, ktoré majú dostať svetlo do interiérov.

Zažil som tu pravú treskúcu Bostonskú zimu, ktorá je intenzívnejšia ako tá Oravská. Hlavná budova, kde som mal kanceláriu, mi v mnohom pripomínala FA STU, všetko však bolo trojnásobne väčšie. Obrovské neoklasicke stĺpy dodávali priestorom imponujúcu vážnosť. Prekvapilo ma, že škola je otvorená dvadsaťštyri hodín sedem dní v týždni, bez kontroly, vrátnice, SBS služby a takmer bez kamier. Kampus má vlastnú MIT Police Department. Všetky špecializované miestnosti a laboratória majú prístup cez elektronickú kartu. Každý výskumník tam má vytvorené vysoko profesionálne humánne a bezpečné prostredie, kde sa pracovalo príjemne.

Prvá kancelária, ktorú mi prideliť v strede dispozície hlavnej budovy, pripomínala americkú dektívku – presklené steny s textúrovaným sklom do chodby, žalúzie, vzduchotechnika, no bez denného svetla. Tak som si ju pre absenciu čerstvého vzduchu dovolil reklamovať. (- Vymenili mi ju za vedľajšiu kanceláriu s pekným výhľadom do átria na industriálne okná hlavnej budovy. A z tejto kancelárie bolo dobre vidieť, ako všetci pracujú so zariadením až hlboko do noci.

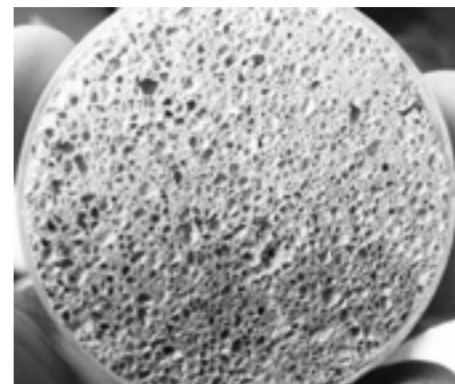
ID: Čo sa Vám páčilo najviac, resp. bolo tam aj niečo, čo sa Vám nepáčilo?

Inšpiratívne bolo zastúpenie tém na hrane poznania s praktickými výstupmi. K tomu dopomáhali laboratória a práca v dielni. Aj architekti a inžinieri často pracovali na príprave prototypu a okrem návrhov, využívali aj kvantitatívne metódy – simulácie, analýzy, prepočty, prípadne overovacie merania na experimentálnom prototypu. Peknou ukážkou inovatívneho výskumu je tzv. Media Lab MIT, ktorý združuje výskumy s mediálnym potenciálom a začínajúce SpinnOff (osamostatňujúca firma vznikajúca pod inštitúciou). MIT má vlastný „patentový úrad“ (Technology Licensing Office), kde je možné výsledok výskumu predložiť a úrad vám pomôže s prípravou patentu.

Páčila sa mi príslovečná americká afektovaná slušnosť, ktorá bola v krátkodobom kontakte príjemná. Páčili sa mi bufety, ktoré oživovali foyer, kde ponúkali niekoľko druhov polievok, šalátové stoly, alebo sendvič na počkanie podľa vlastnej voľby. Škoda, že naša Fakulta architektú-

Aerogelbetón. Odolnosť, Funkcia a Krása - Vitruviuvské cnosti sa opät stretli v jednom materiáli v materiáli ktorý je konštrukčný, tepelnoizolačný a umožňuje rôzne stvárnenie v 3D tlači budov.

Návrh tehly s aerogélom. Topologicky optimalizovaný vzor na prestup tepla a únosné vlastnosti.

ry na bufet rezignovala. Na MIT sa bufet nachádza v priestorovom uzle, spoluvytvára dojem živosti inštitúcie. Je miestom, kde sa premieľa veľa študentov, profesorov i hostí, kde prekonzultujete návrh a posuniete projekt alebo výskum rovno pri káve. Zároveň budovu navonok oživuje a motivuje tam ľudí, aby prebývali v spoločnosti kolegov. Bufet vo foyeri MIT s posedením medzi masívnymi pseudoantikickými stĺpmi má svoje čaro. Veľká „malá americká káva“ však, žiaľ, nevie nahradiť talianske espresso. Pozitívom bol ulahčenie a dôkladný administratívny spôsob registrácie pre novoprihádzajúcich, ktorý je automatizovaný cez webovú stránku. Ten mi odskrtávacím spôsobom hovoril, čo vybaviť a aké školenia absolvovať. Úvodné semináre a povinné úvodné BOZP on-line školenia boli vo forme on-line kurzu s testom. Autentifikácia do univerzitného systému prebiehala cez mobilnú aplikáciu, ktorá eliminovala špeciálne čítačky a opakovanú zmenu hesla. Populárne bolo nedeľné vyučovanie (pravdepodobne aj pre ďalšie študijné programy).

Pozitívny bol entuziazmus vo výskume, ktorý však zažívam aj na Slovensku. Tu, kvôli vychýrenej kvalite univerzity, bola však viditeľná jeho vysoká koncentrácia. Zanietanie a výskum orientovaný na výsledok generoval mierny workoholizmus a individualizmus. To však bolo kompenzované mnohými spoločenskými aktivitami, ktoré boli organizované rôznymi združeniami a spolkami. Prepojenie príjemného a užitočného bolo realizované spojením jedla a „networkingu“. Napríklad TGIF piatková párty oddelenia (Thanks God Is Friday) – znamenala „tímbildingové postátie, každý druhý týždeň v piatok večer o 17-tej, kde sa študenti, doktorandi, výskumníci a pedagógovia z ústavu i mimo neho stretli a porozprávali o svojom výskume, živote, vesmíre a všetkom možnom. Oddelenie sponzorovalo „snack“ a pivo. Tímbildingový spoločný obed postdoktorandov raz do týždňa. Alebo každý druhý týždeň boli spoločné ústavné raňajky. To môže byť dobrý tip aj pre FA ako prekonať bariéry medzi študentami a pedagógmi, najlepším spôsobom ako začať a rozvinúť reálnu spoluprácu a vytvárať neformálne podmienky pre vážny a interdisciplinárny výskum.

–Rozhovor pripravila Irena Dorotjaková, Foto: Archiv MG–

Hlavný vstup z Massachusetts Ave 77. Budova bola postavená v r 1916

Michal Ganobjak so zamestnankyňami v bufete na MIT.

Budovu križuje tzv. Nekončená chodba (Infinity corridor), ktorej druhý koniec sa zbieha na horizonte

1, Rozhovor bol robený emailom v priebehu leta 2018, keď Michal Ganobjak bol už na ďalšom študijnom Postdoc pobyte v Empa, čo je interdisciplinárny výskumný inštitút pod univerzitou ETH v Zürichu (Švajčiarske federálne laboratória pre Materiálový výskum a Technológiu), kde pokračuje výskume aerogélov. Výskumný pobyt je zameraný na Zvyšovanie povedomia a aplikácie superizolačných aerogélov v architektúre a stavebníctve.

2, Aerogél je nano-otvorená pevná pena s viacerými zaujímavými vlastnosťami. Definícia neopisuje základný materiál, ale jeho vnútornú nano-architektúru. Klasické pórovité materiály majú póry v rozmeroch desiatok mikrometrov, čo sú väčšinou uzatvorené bublinky, aerogél má póry tisíckrát menšie v desiatkach nanometrov ktoré sú otvorené a ich veľkosť je podobná veľkosti molekúl. Otvorenosť sa dosahuje technológiou sušenia gélu bez zmeny objemu. Cez nanoštruktúry tejto poréznej látky sa veľmi ľahko šíria vibrácie, preto je silika-aerogél vynikajúci tepelno-izolačný materiál.

INFORMAČNÉ LISTY FAKULTY ARCHITEKTÚRY STU V BRATISLAVE # 2

Strohé priestory na prácu

S výskumným tímom. Prof. Admir Masic vpravo

JUA: BANSKÁ ŠTIAVNICA ROMÁNSKA

V Banskej Štiavnici sa v prvý septembrový týždeň 2018 konal ďalší ročník Jesennej univerzity architektúry (JUA) na tému „Banská Štiavnica románska“. Fakulta architektúry STU v Bratislave, konkrétne jej Ústav dejín a teórie architektúry a obnovy pamiatok a Vzdelávacia a vedeckovýskumné centrum v Banskej Štiavnici zorganizovali už ôsmy ročník tohto multidisciplinárneho študentského (tentorok aj medzinárodného) workshopu. Ten býva každý rok venovaný vybranej téme, obvyčajne takej, ktorá práve v odbornej verejnosti najviac rezonuje, alebo reaguje na aktuálnu situáciu. Cieľom JUA je predovšetkým

Najstaršie domy v Banskej Štiavnici
Foto Katarína Vošková

od priestrannej izby oddeľoval typický oblúkový portál s typickou nikou, ktorú je možno proporciami, typom použitého kameňa aj opracovaním, porovnávať s kamennými portálmi a ich nikami v románskom karneri dnešného Starého zámku. Nadviazať na výskumy po dvadsiatich štyroch rokoch, s cieľom dôsledne zdokumentovať identifikované najstaršie obydlia a pokúsiť sa aj o rekonštrukcie ich pôvodného vzhľadu, nebolo jednoduché. Najstaršie murované domy počas svojej takmer 800-ročnej histórie sa postupne ocitli v útrobach už zväčšených a prestavaných meštianskych domov.

Po súčasnom výskume a dokumentovaní (počas JUA 2018) možno konštatovať, že ani v jeden z týchto domov sa nezachoval celistvo. V jednom sa zachoval iba portál, ktorého nika zo strany interiéru je už dodatočnými prestavbami obmurovaná, a teda nepreskúmateľná, v suteréne iného domu sa zachovala napríklad len interiérová vstupná nika a vstupná schodisková chodba sa dá iba tušiť a pod. Predstavu o hmotovo-priestorovej podobe románskeho obytného domu si študenti počas JUA začali skladať ako „puzzle“ z poznatkov všetkých preskúmaných domov. K doplneniu predstavy o vzhľade románskeho domu v Banskej Štiavnici si môžeme pomôcť poznatkami o lepšie zachovaných románskych domoch napríklad v Spišskom regióne (Levoča, Spišské Podhradie), ktoré bližšie špecifikuje vo svojej odbornej štúdií historik umenia Štefan Oriško.

Hoci pri JUA 2018 išlo len o týždňový workshop, študenti architektúry a geodézie spolu so svojimi pedagógmi, s odbornou pomocou významných slovenských expertov na architektonicko-historické výskumy, archeológiu a históriu architektúry, podrobne zdokumentovali zachované torzá, v niektorých prípadoch našťastie aj celé zachované priestory, ich architektonické detaily a jednoduché dispozície domov z 13. storočia. V odbornej verejnosti sa otvára táto téma – identifikovania

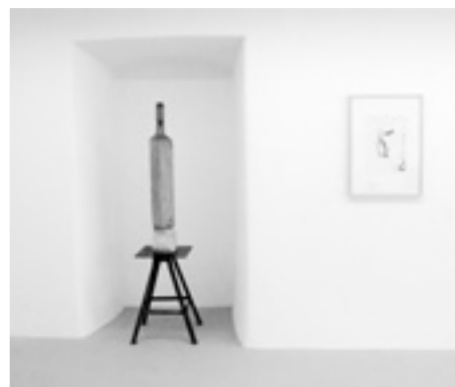
polohy a pokusu o hmotovú vizualizáciu najstarších obytných murovaných domov Banskej Štiavnice po prvýkrát. Podrobne architektonicky aj geodeticky bolo zameraných a zakreslených sedem z doteraz deviatich identifikovaných románskych obydlí. Workshopu sa zúčastnilo 12 študentov a niekoľko mladých architektov, ktorí spolu s pedagógmi Stavebnej fakulty, odboru geodézie a študentmi Strednej priemyselnej školy Samuela Mikovíniho v Banskej Štiavnici zamerali spolu osem historicky najstarších stavieb na území Banskej Štiavnice. Súčasťou workshopu bol aj archeologický výskum – overovanie základov románskeho domu v suteréne jedného meštianskeho domu.

Podujatie sa konalo v rámci Dní európskeho kultúrneho dedičstva a bolo podporené z grantového projektu Ministerstva kultúry SR „Obnovme si svoj dom“. No práca na výskume nie je ešte zďaleka ukončená, je to len začiatok. Workshop iba načrtnul potrebu ďalších výskumov a poskytol platformu pre spoluprácu pamiatkarov, archeológov a výskumníkov historickej architektúry. Pre komplexnejší pohľad na románsku obytnú architektúru v Banskej Štiavnici bude nevyhnutné skúmať ešte domy na protilahlej strane ulice A. Kmeťa, či na Striebornej ulici, alebo aj rad meštianskych domov oproti radnici. Nevylučuje sa, že bude potrebné ešte raz stavebno-historicky preveriť aj najstaršie domy na Námestí Sv. Trojice. A to všetko je dlhodobější zámer, na ktorý sa musia zamerať ďalší odborníci, nasledujúce práce a projekty.

– Text a foto Katarína Vošková,
Autorka je dlhoročným organizátorom a garantom JUA –

DVE VÝSTAVY KUBINSKÍCH

Koniec leta a začiatok jesene bol pre Moniku a Bohuša Kubinských výstavným obdobím. V bratislavskej Kunsthalle prispeli svojím dielom a pohľadom ku kolektívnej tematickej výstave s názvom **Orly & holubice** a v Passau otvorili samostatnú výstavu **Alchýmia času**.

Instalácia holubníka v Kunsthalle

ORLY & HOLUBICE

Kunsthalle Bratislava uviedla od 16. augusta 2018 do 28. októbra 2018 rozsiahlu medzinárodnú výstavu s názvom **Orly & holubice**, ktorá predstavila výber diel slovenských a nemeckých vizuálnych umelcov a umelkyň. Výstavný projekt vznikol v kooperácii s Goetheho inštitútom v Bratislave pri príležitosti jeho 25. výročia pôsobenia na Slovensku. Kurátorský ho zastrešili Lenka Kukurová a Omar Mirza, hlavnou myšlienkou bola komunikácia medzi rôznymi kultúrami. Vyhrotená debata, v ktorej na seba narážajú predstavy o čistote národnej identity kontra pozitívna a negatívna multikultúrneho miešania, je rovnako prítomná v Nemecku, ako aj na Slovensku. Aj keď na Slovensku je pomerne nová. Kultúrna výmena nastoľuje komplikované otázky o podobe národnej identity a symboloch vlastenectva. Súčasné umenie vie byť prostriedkom medzikultúrnej komunikácie a stretnutia kultúr. Výstava reagovala na nastolené témy kriticky, no aj s humorom a so snahou napomôcť divákovi otvorenějšímu vnímaniu tejto problematiky. Názov výstavy **Orly & holubice** bol inšpirovaný vplyvom týchto operencov na tvorbu národných symbolov. Orol ako symbol dravca a invázie je pohyblivý, a preto rovnaké symboly môžu byť v závislosti od času a kontextu vnímané pozitívne i negatívne. Problematike symbolov sa venovali aj vystavujúci umelci: Erik Sikora, Uli Westphal, Witt či Nasan Tur. Nemeckí umelci a umelkyne sa zaoberali najmä témami zjednotenia Východného a Západného Nemecka, hrou s národnými symbolmi, pravocivým extrémizmom, smerovaním Európskej únie a pod. Na obdobie spoločenskej transformácie v deväťdesiatych rokoch 20. storočia, reagujú diela Stana Masáry a Henrike Naumann. Na priečelí Domu umenia pozornosti púťali veľkoformátové tlačie slávneho nemeckého umelca Hansa Haackeho, ktoré reflektovali tému národa

a jeho problematikej definície. Priamo pred vstupom do hlavnej budovy KHB bol inštalovaný obytný prívies, ktorý výtvarník Tomáš Džadoň pretvoril na tradičnú slovenskú drevenicu. Ivana Šáteková vytvorila kresby inšpirované výsledkami internetovej ankety „Ako by vyzerala Európa, keby Nemecko vyhralo druhú svetovú vojnu?“. Do ankety sa diváci mohli zapojiť počas trvania výstavy priamo na mieste. Časť vystavujúcich vytvorila nové diela priamo na podnet projektu. Medzi nimi boli aj Monika a Bohuš Kubinskí, ktorí siahli po motíve holubice, resp. holubníka. Autori sa nesústredili na holubiču mieromilovnú povahu a holubiču ako symbol mieru, ale skôr na holubník ako miesto, ktoré je obydlím holubov a býva synonymom neporiadku. Môže byť kultúra sprostredkovateľom solidarity a tolerancie? Môže súčasné umenie nahradiť tzv. nacionalistický gýč pozitívnu sebaidentifikáciu? Dokáže umenie poskytnúť polarizovanej spoločnosti priateľskosť a komunikáciu? Prostredníctvom dešifrovania tradícií, klíše a paródii sa výstava snažila byť miestom zrozumiteľným pre každého, kto chce niečo vedieť o interpretácii tejto komplikovanej témy aj pre toho, komu nie je lahostajné, v akjej spoločnosti žije.

– red. upr. podľa TS,
Foto: archiv BK –

Monika Kubinská a Roman Popelár

Z otvorenia výstavy v Passau

ALCHÝMIA ČASU

Monika a Bohuš Kubinskí predstavili svoje výtvarné diela v Produzentengalerie v nemeckom Passau. Výstava **Alchýmia času (Alchemie der Zeit)**, ktorú otvorili večer 31. augusta. Kurátorom expozície bol Roman Popelár. Monika a Bohuš Kubinskí pôsobia na slovenskej výtvarnej scéne od začiatku deväťdesiatych rokov 20. storočia. Podľa Romana Popelára obaja umelci rozvíjajú svoje výtvarne programy samostatne, každý vo svojej dominantnej oblasti: Monika v maľbe a Bohuš v sochárskej tvorbe. Spoločne, ako autorská dvojica tvoria intermedialne projekty aj monumentálne site-specific inštalácie. V ich tvorbe bolo vždy prítomné napätie medzi tradíciou s archetypálnym prístupom k vlastnému médiu a experimentom.

„Monika Kubinská sa v tvorbe opakovane vracia ku kontemplatívnejším témam a metafyzike. Jej diela sú depozitárom spomienok, prameňom energie, voľnou hrou so symbolmi, niekedy terapiou duše i vizuálnou poéziou. Obrazy vytvárané autorskými technikami prenikajú do intímnejších mierok obsahu, predstavujú syntézu osobných denníkových záznamov, ale ponúkajú tiež hodnotový priezor k širším spoločenským témam,“ uviedol pre TASR Popelár. Tvorba Bohuša Kubinského zahŕňa tvrdú sochársku prácu s carrarským mramorom, asambláže z emotívne silných fragmentov všedných predmetov, ale aj experimentálnejšie plastiky z tradične nesočárskych materiálov. Vo všetkých prípadoch dôsledne narába s pretčným tvarom, remeselnou virtuozitou či detailom. V jeho diele, podobne ako v Monikinom, sa spracované témy viažu najmä na spomienky a pamäť, kontempláciu či osudovosť času. „Pod individuálnymi témami spoločného umeleckého programu Kubinských, akými sú starosť o spoločnosť alebo angažovanosť, sa nachádzajú ďalšie, intímnejšie vrstvy. Umelci tak v dielach reflektujú rod, rodu, a napokon samotnú lásku medzi dvomi ľuďmi ako základnú jednotku všetkého snaženia,“ dodáva kurátor. Výstava **Alchýmia času** v Passau trvala do 23. septembra 2018.

– ID upr. podľa TS,
Foto: Archiv BK –

Ľukurzia účastníkov do archeologickej lokality „Staré mesto“ na vrchu Glanzenberg správa PhDr. Jozef Labuda, CSc., v strede Ing. arch. Katarína Vošková a zľava od nej Ing. arch. Lýdia Chovancová, PhD.
Foto: Archiv JUA

Dokumentovanie najstarších domov v Banskej Štiavnici
Foto: Katarína Vošková

MANIFEST 2018

Akademický rok 2018/19 otvoril svoje brány študentom na FA. Zápisy síce prebehli už začiatkom septembra, ale otvorenie školského roku na Fakulte architektúry STU sa už po šiesty raz udialo pod hlavičkou Manifestu. Toto neformálne stretnutie študentov, v prvom rade prvkov, spoluorganizuje s fakultou občianske združenie Archtung, členovia ktorého sú tiež absolventmi FA. Manifest a zároveň akademický rok 2018/19 vo foyeri FA STU otvoril príhovorom nový dekan FA STU prof. Pavel Gregor.

Študentov potom čakala burza skrípt, premietanie MIES.sk v Aule Emila Belluša a pomedzi to aj nejaké grilované občerstvenie. Tu sa dalo zoznámiť s novými prvkami, privítať sa so spolužiakmi a zabaviť sa s architektúrou. Súčasťou tohto podujatia bola vo foyeri FA aj diskusia **Ako sa to začne** o tom, kedy príde rozhodnutie stať sa architektom. Témou sa protagonistki akcie chceli priblížiť nastupujúcim prvkom. Profesia architekta môže byť pre veľikého príťažlivá a zároveň ju môže aj hocikto vyštudovať, avšak, ak chce človek naozaj tvoriť a projektovať mestá, budovy, interiéry, mal by vedieť viac než mať v prvom rade priestorové videnie, cit pre detail a vedieť kresliť. Potrebné sú aj ďalšie technické a umelecké zručnosti. A to najdôležitejšie: Musí vedieť myslieť. Aj preto sú v trende aj spoločenskovedné disciplíny ako sociológia, filozofia, dejiny umenia, história a pod. Každý architekt má vlastný profesionálny príbeh. Od túžby stať sa architektom, ktorá pre niekoho začína už v detstve, po človeka, ktorý navrhuje a stavia vedie dlhá cesta, plná tvrdej práce, posiatá skúsenosťami a omylmi. Na to, aby sa niekto stal dobrým a uznávaným architektom, je mnoho vecou náhody, okolností a schopností využiť šancu. Nie je zaručené, že keď má niekto rodičov architektov, že aj on bude rovnako dobrý a úspešný, ani to, že ak naopak niekto rodičov architektov nemal, že nebude skvelý. Niektorí objavujú toto povolanie úplne náhodou a napriek tomu sa

vypracujú k metám. Do diskusie so študentmi prijali pozvanie architekti Pavol Paňák a Martin Kusý z ateliéru BKPŠ (autori SND, NBS, Manhattan, a i.) a ich mladí kolegovia z ateliéru GRAU – Andrej Olah (interiér Slávicadizajn) a Filip Marčák. V diskusii sa rozvinuli ich začiatky na škole, proces tvorby, hľadanie inšpirácií, vtipné príhody, tiež občasný boj s veterými mlynmí, ktoré sa objavujú na ceste od návrhu po hotové dielo. No a ďalším bodom programu bola prednáška architektov z belgického ateliéru Raamwerk a po nej afterparty v našej bývalej kotolni.

Prof. Pavel Gregor, dekan FASTU otvoril Manifest s členmi Archtung, vľavo arch. Elena Šoltéssová.

ARCHITEKTÚRA PODĽA RAAMWERK

Architektúra patrí k najnáročnejším a najzaujímavejším profesiám, pretože jej úlohou je urobiť život človeka a prostredie pre človeka, nielen krajším, ale hlavne lepším. Mladí Belgičania z Gentu, ktorým sa za pár rokov od založenia vlastného architektonického ateliéru Raamwerk všetičo podarilo, uviedli nový semester na FA. Ich prednáška Architektúra ako remeslo odznela na Fakulte architektúry STU v Bratislave 19. septembra 2018 večer. Zorganizovali ju Čerstvé ovocie a Archtung. „Budovať pre nás znamená vytvoriť rámec pre každodenný život. Denné svetlo, materiály a proporcie sú jediné aspekty, ktoré ako architekti môžeme použiť,“ tvrdia Gijs De Cock, Freek Dendooven a Jon D'haenens. Títo traja kamaráti študovali spolu na Ghentskej umeleckej škole, pracovali v miestnych firmách a v roku 2014 si založili ateliér s ambíciou realizovať architektúru, ktorá vytvára myšlienkový rámec. V Raamwerk sa snažia zadanie riešiť tak, že čerpajú z bohatej architektonickej histórie a stavebných tradícií. Od svojho vzniku ateliér pracuje na rôznych a rôzne veľkých projektoch. Ich základným cieľom je vytvoriť architektúru, ktorá sa dá postaviť a má za sebou kritický, sociálny a ekonomický výskum a pracuje s recyklovateľnými materiálmi netradične. Každý ich projekt využíva aj sieť špecializovaných poradcov, ktorí pomáhajú partnerom rozširovať svoje vedomosti. K ich dielam patrí aj súkromný dom v Belsele a centrum mládeže v Lichtervelde, práve ktorým sa dostal ateliér do povedomia verejnosti aj vďaka I. miestu v súťaži. V návrhu bol koncipovaný ako dom s kultúrnym programom spontánnych interakcií a aktivít pre verejnosť. Svojou hmotou sa prispôbuje kontextu a zároveň vytvára intímny mikrourbánizmus, ktorý sa rozvíja okolo dvoch vonkajších dvorov nepriamo spojených s mestskou textilnou fabrikou. Obe nádvorja sprostredkovávajú priehľady do okolia. Jedným z najvýraznejších príkladov ich architektúry je projekt Ateliewoning – dom a ateliér pre sochára v meste Mariakerke, ktorým zožali úspech. Tu na náročnom pozemku pragmaticky šachovnicovo umiestnili dva objekty (dom a ateliér), takže pozemok získal átriá, určené na záhradu aj ako dvor k ateliéru, takže poskytuje súkromie s rôznymi stupňami intimity a priehľadmi do exteriéru. Vnútorňa koncepcia domov sa odvíja od centrálného jadra podľa životného štýlu obyvateľa. Surový materiál lícovej tehly a betónových vencov odhaľuje podstatu konštrukcie. Vďaka tejto architektúre sa autori stali laureátmi prestížnej ceny pre mladých architektov „Rookie of the year“, a získali ďalšie ocenenia a nominácie v cenách ako Wienerberger Brick Award 2016 a Belgian architecture award 2015.

Andrej Oláh a Filip Marčák

Peter Bauer, Martin Kusý a Pavel Paňák ako mladí architekti nad modelom SNG.

Ing. arch. Ján Legény s dekanom prof. Pavlom Gregorom (od chrbta)

Ing. arch. Ján Legény a Mgr. art. Michal Brašeň, prodekan FA STU

Peter Van Gelder a Gijs de Cock z belgického ateliéru RAAMWERK

Na Slovensku nás to vo všeobecnosti aj v architektúre ťahá k exhibícii. Civilný súčasný charakter architektúry Raamwerk je všeobecne inšpiratívny, architekti z Raamwerk sa snažia integrovať históriu a tradíciu do svojej architektúry, no bez jej historizácie. Tento spôsob považujú za najlepší, „aby sa objavila udržateľná architektúra, ktorá prekračuje banalitu bez toho, aby kričala.“ Ich prednáška bola výborným príkladom ako sa dá robiť súčasná architektúra: bez páťosu a s kontextom.

– Irena Dorotjaková, Foto: Matej Kováč –

Arch. Katarína Smatanová a Ábel Ravasz, splnomocnenec vlády Sr pre rómske menšiny

Občerstvenie s grilovanou klobáskou...

Študentky na otvorení Manifestu 2018

O skrípta a tašky s logom Manifestu bol záujem.

Elenka Šoltéssová a tím Archtung

ARCHITEKTÚRU DOKONČILI V '68

V piatok 14. septembra 2018 sa na Fakulte architektúry uskutočnilo slávnostná „zlatá promócia“, na ktorej boli odovzdávané pamätné diplomy absolventom a absolventkám SVŠT, ktorí/-é štúdium architektúry a urbanizmu ukončili v roku 1968. Ich pracovné začiatky a uplatnenie skomplikovala invázia vojsk Varšavskej zmluvy 1968, ktorá mala za následok normalizáciu spoločnosti. Napriek tomu mnohí odvedli za polstoročie praxe veľa kvalitnej práce, niektorí aj tu na Slovensku a v prospech slovenskej architektúry a kultúry. Hoci pôvodne malo byť promujúci okolo päťdesiat, bolo ich nakoniec len dvadsaťdva.

Promovali ich dvaja prodekan FA STU, prodekan pre vedu, výskum a doktorandské štúdium prof. Ing. arch. Robert Špaček CSc. a prodekan pre rozvoj Ing. arch. Branislav Puškár, PhD. Prodekan prof. Robert Špaček sa im prihovoril:

Vážené jubilantky, vážení jubilanti, milí hostia,

v mene dekana FA STU, profesora Pavla Gregora, PhD, vás vítam na dnešnom slávnostnom zhromaždení pri príležitosti 50. výročia promócie absolventov SvF SVŠT v Bratislave. Je to už neuveriteľných a rýchlo plynúcich päťdesiat rokov od chvíle, keď ste prevzali absolventské diplomy inžinierov architektov po úspešnom ukončení štúdia na vysokej škole. Písal sa vtedy školský rok 1967–1968. Vtedy, pred päťdesiatimi rokmi to bol iste krásny letný čas a vy ste prežívali radosť z úspešného završenia štúdia na našej Alma Mater v študijnom odbore architektúra a stavba miest. Táto radosť z úspechu je pre absolventa vysokej školy nezabudnuteľnou chvíľou, ktorá sa spravidla človeka počas celého života. Vo vašom prípade to bol život oddaný azda najkrajšiemu povolaniu a zároveň poslaniu – inžinierov architektov – tvorbe životného prostredia. Je pre nás čťou a zároveň potešením byť pri oslave vašich spomienok na chvíle ukončenia štúdia.

Časom sa všeličo mení, podstatné však je, že sa vyučovalo, a stále sa vyučuje, s cieľom cibriť talent a senzibilizovať u študentov pohľad na architektúru. Oblasť stavitelstva, dejín architektúry, ateliérovej tvorby sa ustavične modifikovali, ale v celom priebehu postupného vývoja školy ostávali tematické celky relatívne stabilné. Inštitucionálne, oficiálne vzdelávanie architektov sa na Slovensku začalo v roku 1946 zriadením Oddelenia architektúry a pozemného stavitelstva na Odbore inžinierskeho stavitelstva na Slovenskej vysokej škole technickej (SVŠT) v Bratislave. Vzdelávanie bolo v podstate od začiatku zretazením zmien a reforiem. V roku 1950 vznikla na SVŠT Fakulta architektúry a pozemného stavitelstva (FAPS) ako jedna zo šiestich fakúlt. V roku 1960 sa FAPS zlúčila s Fakultou inžinierskeho stavitelstva a stavebného smeru Fakulty ekonomického inžinierstva do novoziade-

nej Stavebnej fakulty SVŠT. Samostatná Fakulta architektúry SVŠT vznikla až v roku 1976. SVŠT sa v roku 1991 zmenila na Slovenskú technickú univerzitu v Bratislave. Tematický korpus architektonického vzdelávania zostáva zachovaný v podstate od začiatku. Pri štúdiu histórie našej školy nájdeme body popisované ako zlomové, ak sa však na ňu pozrieme ako na teleso so štruktúrou výučbových obsahov, tie sa menili veľmi málo. Je to možné demonštrovať porovnaním skupín absolvovaných predmetov ku koncu existencie odboru architektúra na Stavebnej fakulte SVŠT a v „nedávnej súčasnosti“. Podobne prežíva princíp prijímania na štúdium overovaním talentu uchádzačov, hoci sa priebeh prijímacieho konania menil. Samostatnú analýzu by si zaslúžili postupy, procesy schvaľovania študijných odborov, programov, plánov, v podstate získavanie práva udeľovať absolventom diplomy, teda súčasný proces akreditácie. Podobne terminológia vzdelávacej nomenklatury, hierarchizácia pojmov program, odbor, plán. Takisto vývoj kompetencií vláda, ministerstvo (poverenictvo), vysoká škola, fakulta... akreditačná komisia a podobne.

Z hľadiska legislatívy je však dôležité, že výsledkom vzdelávania je potenciál vstúpiť do praxe, vykonávať profesiu v zmysle národných a medzinárodných noratívov. Súčasná vzdelávanie na našej škole sa odohráva v priestore ohraničenom jej zakladateľskými tradíciami a európskou notifikáciou zverejnenou v oznámení č. 2010/C 337/02 (Európska komisia: Oznámenie o dokladoch o formálnych kvalifikáciách. Smernica 2005/36/ES o uznávaní odborných kvalifikácií). Od tradícií čitateľných len na Slovensku sme sa dostali až k voľnému výkonu profesie v krajinách Európskej únie. Rozmýšľajme, čo je na architektonickom vzdelávaní najstabilnejšie a čo predstavuje čoraz pružnejšie úrovne. „Veľké témy:“ dejiny, výtvarné disciplíny, stavitelstvo, typológia, TVORBA, sú prítomné, odkedy máme o vzdelávaní prvé správy. Nemenia sa bez ohľadu na ich inštitucionálnu formu a organizáciu činnosti. Mení sa ich formalizácia a miera normatívnosti. Pribudli nové témy, ako napríklad udržateľnosť, CAAD. Naš ústav (katedra, oddelenie, ...) je najmenej stabilná rovina, historicky sa najčastejšie mení. Je logistickou jednotkou, ktorá spravuje a realizuje časť, alebo celý študijný program. Pracovisko je stabilizované zameraním na výskum, to môže byť časovo rôzne „trvalé“. Špecifickú polohu predstavujú učiteľia, na jednej strane sú najkrehkejšou zložkou systému vzdelávania, na druhej strane ostávajú zapísaní v histórii pevnejšie ako všetky jeho objektívne stránky. Nepochybujem, že aj vy máte v spomienkach najpevnejšie zapísaných práve svojich učiteľov. Na riadnych promóciách za obvykle pred odovzdaním diplomov absolventom vyrieknu slová o splnení podmienok pre udelenie vysokoškolských diplomov. Trochu ich teraz budem parafrázovať:

*–Príhovor prof. Robert Špaček,
Irena Dorotjaková,
Foto: Matej Kaváč–*

prodekan prof. Robert Špaček

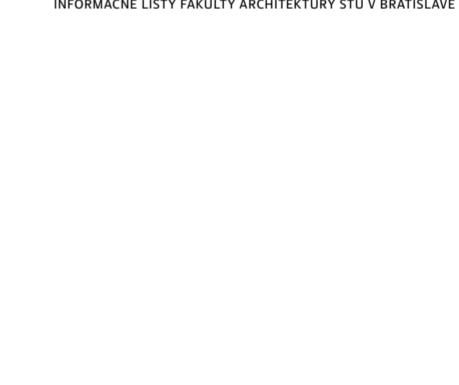
prodekan arch. Branislav Puškár

Vážený absolventi, inžinieri architektky, inžinieri architekti, keďže ste splnili všetky podmienky pre udelenie pamätných diplomov pri príležitosti 50. výročia ukončenia štúdia a slávnostného aktu preberania diplomov absolventov štúdia v študijnom odbore architektúra a stavba miest dovoľujem si požiadať jeho honorabilitu o odovzdanie pamätných diplomov tu prítomným jubilantom.

Repromócie po päťdesiatich rokoch od ukončenia štúdia sa zúčastnili absolventi: Ing. arch. Dieter Antoš, Ing. arch. Peter Bíro, Ing. arch. Michal Boruga, PhD., Ing. arch. Dušan Dóka, Ing. arch. Miroslav Fašung, Ing. arch. Karol Granec, Ing. arch. Michal Hladký, Ing. arch. Vladimír Husák, CSc., Ing. arch. Jitka Jezná rod. Štoková, Ing. arch. František Kaločay, doc. Ing. arch. Peter Kardoš, PhD., doc. Ing. arch. Václav Kohlmayer, PhD., Ing. arch. Kristína Matzová rod. Lutherová, Ing. arch. Elena Mahrová, Ing. arch. Ivan Maršálek, Ing. arch. Dušan Mázik, Ing. arch. Dušan Mellner, Ing. arch. Ondrej Mrlían, Ing. arch. Josef Pálka, Ing. arch. Ivan Parma, Ing. arch. Mgr. Dušan Sokol, PhD., a v zastúpení zosnulého kolegu Ing. arch. Jaroslava Žbirku prišla pani manželka.

Jubilujúcim kolegom a kolegyniam srdečne gratulujeme a prajeme im všetko najlepšie v živote, veľa šťastia, zdravia, vitalitu a ešte dostatok energie možno aj na tvorbu.

O IDENTITE SLOVENSKEHO INTERIÉRU

14

KONFERENCIA / FAKULTA

V dňoch 4. a 5. októbra 2018 sa na pôde Fakulty architektúry prebiehala v respíriu na Ústave interiéru a výstavníctva konferencia na tému **Identita SK – Interiér na Slovensku 2018**. Názov konferencie bol rovnomený s projektom KEGA č. 022STU– 4/2017, v ktorom sa výskumný tím z UIV orientuje na základný výskum a snaží sa znovuobjaviť a zaznamenať pôvodný stav lokálnej tvorby interiéru od druhej polovice 20. storočia. Konferencia bola prvým pilotným podujatím aj k ďalšiemu výskumnému projektu APVV. Jej program bol zostavený interdisciplinárne a naprieč rôznymi témami a oblasťami, ktoré sa interiéru dotýkajú alebo s ním určitým spôsobom súvisia, a tak sa organizátori snažili poukázať na pestrosť a komplexnosť fenoménu regionálnej identity a možnosti jej transformácie do súčasného dizajnu a architektúry. V súčasnosti sú spoločnosť aj trh „hladní“ po „národných“, či skôr regionálnych a lokálnych témach a súčasných riešeniach s aplikovaním tradície. Stále však nie je dostatočne podrobne prebádaná minulosť a vytvorený odborný základ, zrozumiteľný a dostupný pre širokú a odbornú verejnosť. Práve pre tento účel vznikol projekt APVV 16-0567 IDENTITA SK – spoločná platforma dizajnu, architektúry a sociálnych vied. Projekt mapuje regionálnu identitu v materiálnej/stavebnej kultúre na Slovensku aj v už existujúcich databázach. Na rešerš a terénny etnografický výskum nadviaže analytická a syntetická fáza – výbudovanie databázy prvkov s regionálnou identitou od urbanizmu, vernakultúrnej (ľudovej) architektúry po remeslá, ich materiály, techniky, produkty až po potenciálne služby pre prezentáciu dedičstva a kultúry, a aj pre turizmus. Súčasťou celého projektu sú experimentálne workshopy kombinované s terénnym výskumom priamo v regiónoch. Už prvé terénne výskumy ukázali nevyhnutnosť pracovať priamo v teréne s hlbším poznaním skutočného súčasného stavu a hľadať možnosti regionálneho rozvoja v rázovitých oblastiach

Slovenska s obrovským potenciálom pre eko-, agro- a etnoturizmus. Projekt spolu s jeho cieľmi a prebiehajúci aj plánovanými aktivitami bol predstavený v úvode podujatia v podaní zodpovednej riešiteľky Veroniky Kotradyovej. Ďalej prednášali a diskutovali preto odborníci z oblasti etnológie, antropológie, histórie, sociolingvistiky, dizajnu, architektúry, ochrany pamiatok, regionálni aktivisti a podnikatelia, ktorí sa fenoménom regionálnej identity zaoberajú v rôznych sférach sociálnych vied, umenia, dizajnu a architektúry.

V doobednej sekcii vystúpil významní odborníci slovenskej etnológie a antropológie ako Oľga Danglová, Zuzana Beňušková z Ústavu etnológie SAV a Juraj Podoba z Univerzity Komenského s ich príspevkami pojednávajúcimi o fenoméne regionálnej identity, o procese jej tvorby či „konštruovaní“. V ich príspevkoch o.i. zaznelo, že identita je konštrukt, ktorý je vysoko subjektívny a je v neustálom vývoji.

Dôležitou súčasťou tejto témy je aj jazyk, na jeho vývin mali vplyv lokálne nárečia, preto bolo zaujímavé vystúpenie Gabriely Múcskovej, riaditeľky Jazykovedného ústavu. Ludovita Štúra SAV na tému „*Nárečová diferenciácia ako fenomén regionálnej identity*“. Prednáška priniesla poznatky o nárečiach, ktoré majú v procese tvorby regionálnej identity svoju významnú úlohu, hoci ich obľúbenosť a rozšírenosť sú veľmi rozdielne. Doobedenú sekcii doplnil významný choreograf, dramaturg a pedagóg Emil Bartko z VŠMU, ktorý priblížil procesy tvorby moderných tanečných choreografií inšpirovaných folklórom s regionálnou či lokálnou tematikou. Jeho prednáška podnietila ku odvaha experimentovať s tradičnými prvkami aj v našom odbore. Na záver tejto sekcii vystúpil Ján Brloš za hontiansku obec Hrušov, ktorá je známa svojimi aktivitami za zachovanie identity obce a jej ďalší rozvoj. Vo svojej prednáške predstavil ich výskumné, dokumentačné a organizačné aktivity vrátane asi ich najznámejšieho podujatia – Hontianskej parády. Poobedná sekcia už bola venovaná regionálnej a lokálnej identite v dizajne a architektúre, pričom ako prvá vystúpila významná výtvarníčka Janka Menkynová so svojou rozsiahlou tvorbou a systémom spolupráce s ÚLUVom. Jej tvorba a metodika transformácie tradičných prvkov do moderného dizajnu je inšpiratívna aj pre súčasných dizajnérov aj pre samotný projekt *Identita SK*.

O identite dediny – vidieka a jeho evokácie tradícií v tvorbe prostredia prednášal prof. Michal Šarafin. Svojím vystúpením o citlivej a zodpovednej tvorbe súčasného vidieka zanechal v divákoch silný odkaz. Špecifický ráz a identitu banského mesta Banská Štiavnica a jeho okolia predstavila vo svojej prednáške Katarína Vošková z detašovaného pracoviska FA STUBA v Banskej Štiavnici, s odkazom na množstvo vlastných výskumov a publikácií. Následne Juraj Veselovský z Drevárskej fakulty Tu vo Zvolene zaujal svojou prednáškou na tému Drevorezba ako prejav regionálnej identity potrebu personalizácie a individualizácie v ľudovom nábytku.

Po prestávke sme sa dostali do produktového dizajnu prednáškou Silvie Čiuľisovej z firmy Slovakiagift, ktorá predstavila ich inšpiračné zdroje a tvorbu v oblasti suvenírov a darčekových predmetov a módnych doplnkov. Firma ako jedna z mála pracuje so silnou koncepciou a s regionálnou identitou na základe poctiveho etnologického výskumu. Prednáškovú časť ukončila svojou prednáškou textilná dizajnérka Zuzana Šebeková z VŠVU na tému *Tradičné techniky a materiály ako inšpirácia v súčasnom textilnom dizajne*, pričom veľmi zaujímavá aj analýza slow fashion princípu v súvislosti s bežným ľudovým odevom minulosti a súčasnosti.

Na záver sa uskutočnila panelová diskusia, kde sa ku rečníkom zo sekcii pridali aj literárny historik Jozef Tancer z Univerzity Komenského a Vladimír Kysel zo SLUK-u. Diskutovalo sa na témy pojmu identita, či ho vôbec používame správne, na jeho poňatie v rôznych sociálnych vedách, ale aj na tému historických súvislostí, časových období, kde hľadať inšpiráciu aj o súčasnom obraze materiálnej kultúry na Slovensku. Konferencia predstavila doterajší progres výskumu. Jedným z výsledkov sú zatiaľ rozpracované webové stránky (www.insk.eu), kde sú postupne zhromažďované a zverejňované výsledky výskumu a relevantné informácie. Tie majú neskôr slúžiť ako východiskové dáta pre pokračovanie a rozšírenie výskumnej úlohy. Na konferenciu prijali pozvanie ako prednášajúci aj významní slovenskí architekti a príspevky Jána Miloslava Bahnu, Branislava Somoru, Ivana Petelena a Lubomíra Žavodného boli nevšedným a inšpiratívnym zážitkom plným dôležitých a doteraz nepublikovaných informácií. Kolega z Českej republiky architekt Boris Hála jedinečným a humorným spôsobom prezentoval svoj príspevok, vďaka ktorému sme porovnali stav ochrany a obnovy interiérov oboch krajín.

Konferenciu uzatváral pozitívny príspevok vedúceho oddelenia Múzea dizajnu Slovenského centra dizajnu Maroša Schmidta o praktických výsledkoch ochrany a záchrany významných diel aj z oblasti interiéru. Konkrétne sa SCD podarilo rozobrať a uskladiť vládny salónik letiska od architektov Vilhana a Bahnu a dokázali, že prestavba či dokonca búranie nemusia znamenať vždy zničenie pôvodného diela. Zostava prednášateľov bol teda aj generačný exkurz do histórie tvorby interiérov na Slovensku a veľmi dobre doplnila a rozšírila súčasný stav výskumu. Po vzore zahraničných konferencií, sme po prvýkrát celý priebeh nahrávali na video a aj na zvukový záznam a po spracovaní bude možné časti z konferencie vidieť na stránkach UIV. Je veľká škoda, že pri podujatiach s oficiálnou fakultnou organizáciou sa účastníci z rôznych študentov dajú spočítavať na prstoch dvoch rúk.

– doc. Ing. Veronika Kotradyová, PhD., Ing. Dušan Kočlik, ArtD. a členovia riešiteľského kolektívu: prof. Ing. arch. Akad. arch. Ivan Petelen, PhD., doc. Ing. arch. Michal Hranský, PhD., Ing. arch. Katarína Morávková, PhD., Ing. arch. Silvia Husárová, PhD. Foto: Archiv BCDlab

Príspevok vznikol s podporou projektu APVV 16-0567 IDENTITA SK spoločná platforma dizajnu, architektúry a sociálnych vied.

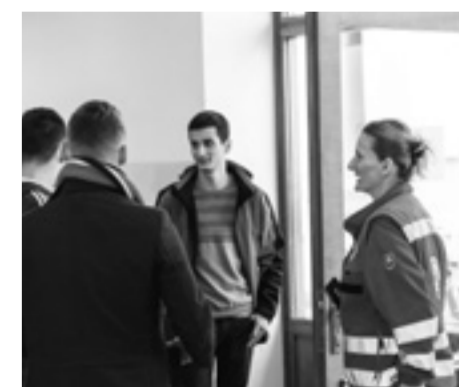
Z celého podujatia existuje videozáznam a dokončuje sa zborník príspevkom, obe budú prístupné na internete. Viac informácií o podujatí na www.bcdlab.eu Viac info o projekte Identita: <http://www.bcdlab.eu/APVV-16-0567.html>

ŠTUDENTSKÁ KVAPKA KRVI NA FA

Fakulta architektúry sa v pondelok 15. októbra 2018 v spolupráci so Slovenským Červeným krížom opäť zapojila do humannej aktivity pod názvom Študentská kvapka krvi. V priebehu troch doobedňajších hodín mohli študenti a pracovníci fakulty darovať krv. Ľudská krv je nenahradiateľná substancia ľudského organizmu, každá jej zložka má svoju osobitnú úlohu. Červené krvinky prenášajú kyslík z pľúc do celého tela, krvná plazma obsahuje bielkoviny a z nich najvýznamnejšie sú protilátky, neodmysliteľné pre obranyschopnosť organizmu. Biele krvinky chránia človeka pred infekciou a ochoreniami, krvné doštičky zasa pomáhajú pri zastavení krvácania. Z krvi sa získavajú rozličné prípravky, ktoré sa používajú na liečbu viacerých ochorení. Z krvi jedného darcu možno vyrobiť lieky pre viacerých pacientov. Krv nie je nikdy dosť. Správy o jej nedostatku alebo o nedostatku konkrétnych skupín sa dozvedáme štandardne z médií. No najviac to človek pocíti, ak jemu samotnému, alebo jeho blízkemu človeku ide o život. Ak sa mu prihodí úraz, alebo kvôli vážnej diagnóze potrebuje urgentne krv. Darovanie krvi sa považuje za akýsi „tréning“ organizmu darcu na mimoriadne situácie, spojené so stratou krvi a prispieva k jeho regenerácii. Darovanie krvi spôsobí úbytok krvi v organizme, čo následne vyprovokuje tvorbu nových, neopotrebovaných krviniek. Darovia sa potom spravidla cítia lepšie, hovoria tiež o celkovom omladnutí. Darovanie krvi je prejavom ľudskosti a malo by sa stať súčasťou bežného života každého človeka, pretože nik z nás nevie kedy sám bude krv potrebovať...

– red. –

INFORMAČNÉ LISTY FAKULTY ARCHITEKTÚRY STU V BRATISLAVE #2

15

VÝBER Z NOVINEK V KNIŽNICI FA STU

MORAVČÍKOVÁ, H. – SZALAY, P. – HABERLANDOVÁ, K.	Ročenka slovenskej architektúry 2016/2017. Slovart, Bratislava: 2018
– PASTOREKOVÁ, L. – ZAIČEK, M. – IBELINGS, H.:	Prečo pyramída = Why pyramid. Spektrum STU, Bratislava: 2018
BEKEŠ, Š.:	MoMoWo Symposium 2018: Women's Creativity since the Modern Movement (1918-2018): Toward a New Perception and Reception: Programme and Abstracts of the International Conference. Politecnico di Torino, Turín: 2018
FRANCHINI, C. – GARDA, E. (eds.):	Rock the Boat: Boats, Cabins and Homes on the Water. Die Gestalten Verlag GmbH & Co. KG, Berlín: 2017
KOTMAIR, A. – KLANTEN, R. (ed.) – FUNK, M. (ed.):	The Tale of Tomorrow: Utopian Architecture in the Modernist Realm. Die Gestalten Verlag GmbH & Co. KG, Berlín: 2016
KLANTEN, R. – BORGES, S. (eds.)	Innovative Student Residences: New Directions in Sustainable Design. The Images Publishing Group Pty Ltd, Mulgrave: 2016
I. FRIEDMAN, A. – WYBOR, J. – PATCH, B. (ed.):	Construction Economics I. Tribun EU, Brno: 2017
JANKOVICHOVÁ, E.:	Architektura a urbanismus 2. poloviny 20. století. Stavební fakulta, Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, Ostrava: 2012
PEŘINKOVÁ, M. – ŠEBESTA, M. (ed.):	

INFORMAČNÉ LISTY FA STU BRATISLAVA

ročník 26, 2018/2019, #2 október STU otvorila akademický rok 2018/19

Prvý raz vyšlo ako Informačný bulletin v marci 1992.

VYDÁVA: FA STU, Námestie slobody č. 19, 812 45 Bratislava

ŠÉFREDAKTORKA: Ing. arch. Irena Dorotjaková

KONTAKT: 0918 665 026, 02 / 57276178

E-MAIL: dorotjakova@fa.stuba.sk

DIZAJN/LAYOUT: Lenka Hámošová, MDes.

FOTOGRAFIE: Mgr. art. Matej Kováč,

Ing. arch. Irena Dorotjaková, archív FA STU

ISSN 1337-2475

REGISTRÁCIA MK: EV 2962/09

**SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ARCHITEKTÚRY**

Za obsah dodaného príspevku zodpovedá autor.